

शिक्षक सेवा आयोग

सानोठिमी, भक्तपुर

शिक्षक पदको २५% बढुवाको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम, २०७८

पूर्णाङ्क: १००

उत्तीर्णाङ्क : ४०

समय : ३ घण्टा

तह : प्राथमिक

श्रेणी : प्रथम

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको शैक्षिक सङ्गठनको संरचना र कार्यहरू
- १.२ शिक्षक सेवा आयोगको सङ्गठन संरचना र कार्यहरू
- १.३ राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ र स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन (मातृभाषासहित), २०७६
- १.४ शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू (प्रारम्भिक बाल विकास र प्राथमिक तहको मात्र)
- १.५ नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०२८, २०४९, २०५५ मा विद्यालय शिक्षा (प्रारम्भिक बाल विकास र प्राथमिक तह)
- १.६ चालु आवधिक योजनामा शिक्षा
- १.७ चालु आर्थिक वर्षको नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा शिक्षा
- १.८ शिक्षा क्षेत्रका परियोजना तथा कार्यक्रमहरू : सबैका लागि शिक्षा राष्ट्रिय कार्ययोजना, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना र विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था

- २.१ नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू (शिक्षा सम्बन्धी), व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका, राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड
- २.२ शिक्षा ऐन, २०२८
- २.३ शिक्षा नियमावली, २०५९
- २.४ शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७
- २.५ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)
- २.६ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५
- २.७ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा नियमावली, २०७७
- २.८ विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कानुनी जिम्मेवारीको प्रयोगको अवस्था

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१ विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता र समुदायको विकासमा विद्यालय तथा शिक्षकको भूमिका
- ३.२ विद्यालय-समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : स्थानीय तह, नगर/गाउँ शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घ
- ३.३ शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालय, अभिभावक र शिक्षक सम्बन्ध तथा स्थानीय तहको भूमिका
- ३.४ शैक्षिक विकासमा विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूको भूमिका : नागरिक समाज, सामुदायिक / सामाजिक तथा गैरसरकारी संस्था
- ३.५ विद्यालयको सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ
- ३.६ विद्यालय विकासमा स्रोत पहिचान, सङ्कलन र परिचालन

- ३.७ विद्यालय शिक्षामा सहकार्य, साभेदारी
- ३.८ विद्यालयमा हुने तनाव र द्वन्द्वको व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४ शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१ शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा, सिद्धान्तहरू र कार्य
- ४.२ शैक्षिक योजना तर्जुमा, विकास र तिनको प्रभावकारी कार्यान्वयन
- ४.३ विद्यालय शिक्षाका योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना, गाउँ/नगर शिक्षा योजना
- ४.४ शैक्षिक योजनामा सरोकारवालको सहभागिता
- ४.५ शैक्षिक योजनामा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण
- ४.६ शैक्षिक सुशासन : विद्यालय, शासन र विद्युतीय अभिलेखीकरण
- ४.७ विपत्तिका समयमा विद्यालय व्यवस्थापन र शिक्षण सिकाइमा निरन्तरता
- ४.८ विद्यालय तहको एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली : प्रयोग, समस्या र समाधान

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१ कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- ५.२ कक्षाकोठामा भौतिक र शैक्षणिक सामग्री तथा बसाइ व्यवस्थापन
- ५.३ कक्षाकोठामा मनोवैज्ञानिक पक्षको व्यवस्थापन
- ५.४ शैक्षणिक व्यवस्थापन : कक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण, बहुकक्षा शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण
- ५.५ विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक/मानसिक अवस्था
- ५.६ शैक्षणिक योजना : वार्षिक कार्यतालिका, वार्षिक पाठयोजना, एकाइ तथा दैनिक पाठयोजना र शैक्षणिक योजनामा नवप्रवर्तन
- ५.७ कक्षा सजावट, बुक कर्नर तथा पुस्तकालय व्यवस्थापन र सिकाइका लागि प्रयोग
- ५.८ कक्षाकोठाको सिकाइ व्यवस्थापन र अतिरिक्त / सहकार्यकलापमा विद्यार्थी सक्रियता र परिचालन (बाल क्लब, कक्षा नेता, जबचार्ट / कक्षाकोठा नियम निर्माण र सक्रिय बाल सहभागिता)

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१ शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग (पूर्व बाल्यावस्था र उत्तर बाल्यावस्था)
- ६.२ सिकारुको सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.३ उत्प्रेरणा सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ६.४ प्रभावकारी शिक्षण सिकाइमा पृष्ठपोषण र पुनर्वर्तनको प्रयोग
- ६.५ प्रारम्भिक बाल विकास तथा शिक्षाको अवधारणाको अभ्यास र व्यावहारिक रूपमा यसको प्रयोग
- ६.६ सिकाइमा निर्माणवादको प्रयोग
- ६.७ बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड, सूचकहरू
- ६.८ बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ र बालबालिकाको संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय प्रयासहरू

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१ विद्यालय तहका पाठ्यक्रमको अध्ययन तथा विश्लेषण (प्राथमिक तह)
- ७.२ विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा (प्राथमिक तह)
- ७.३ पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४ बहुपाठ्यपुस्तक : अवधारणा, महत्व र वर्तमान अभ्यास भावी दिशा
- ७.५ शिक्षणका लागि शिक्षक निर्देशिका तथा सन्दर्भ सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.६ प्रभावकारी पाठ्यक्रम कार्यान्वयन र सुधारमा शिक्षकको भूमिका
- ७.७ स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधान
- ७.८ विद्युतीय पुस्तक लगायत विद्युतीय पुस्तकालयहरूको प्रयोग

८. शिक्षामा नवीनतम् चिन्तन

- ८.१ समावेशी शिक्षा
- ८.२ मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३ शिक्षामा लैङ्गिक समता र समानता
- ८.४ खुला तथा दूर शिक्षा

- ८.५ शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग
- ८.६ विशेष आवश्यकतामा आधारित शिक्षा
- ८.७ साक्षरता र निरन्तर शिक्षा
- ८.८ करेसाबारी, फूलबारी आदि व्यावहारिक शिक्षाको अभ्यास

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१ लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२ विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३ नैतिक तथा नागरिक शिक्षा
- ९.४ अभिभावक शिक्षा
- ९.५ दिगो विकास लक्ष्य र शिक्षा
- ९.६ बालमैत्री र दण्डरहित शिक्षा
- ९.७ जीवनोपयोगी सिप (life skill) र सामान्य व्यावसायिक सिप (soft skills)
- ९.८ बहुभाषिक तथा मातृभाषामा शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१ शिक्षक व्यवस्थापन : शिक्षक भर्ना र छनौट, नियुक्ति, सरुवा, बढुवा तथा शिक्षक व्यवस्थापनका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.२ संघीय संरचनामा शिक्षक तयारी तथा आपूर्तिमा देखिएका चुनौती र समाधान
- १०.३ अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था र भावी दिशा
- १०.४ शिक्षकको पेसागत विकासका प्रयास, उपलब्धि, समस्या र समाधानका उपायहरू र तिनको उपयोग
- १०.५ शिक्षकको पेसागत विकासका अवयव, पेसागत उत्तरदायित्व र परिपालना
- १०.६ विद्यालय नेतृत्व विकास : अवधारणा, र विद्यालयमा नेतृत्व विकासका उपायहरू
- १०.७ शिक्षकको पेसागत विकासमा अभिभावक, शिक्षक र विद्यार्थी सञ्जाल (network) को प्रयोग
- १०.८ गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्द्धनमा शिक्षकको पेसागत सङ्घ संस्थाको भूमिका

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१ शिक्षण विधिहरूको छनौटका आधार एवं शिक्षक र विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण विधिहरूको उपयुक्त प्रयोग
- ११.२ बालकेन्द्रित शिक्षण प्रक्रिया : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र प्रयोगका उपायहरू
- ११.३ समालोचनात्मक चिन्तन : ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग
- ११.४ सिकाइ उपलब्धि सुधारका तरिकाहरू
- ११.५ विद्यार्थी उपलब्धि सुधार योजना : निर्माण प्रक्रिया र कार्यान्वयन
- ११.६ उपचारात्मक शिक्षण : अवधारणा, विद्यमान अवस्था र यसको समुचित प्रयोग
- ११.७ शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
- ११.८ कक्षा शिक्षण र सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१ मूल्याङ्कनको अवधारणा र निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनका साधनहरूको प्रयोग
- १२.२ विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग गरी विद्यालयमा प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण र प्रयोग
- १२.३ परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग : अवलोकन, विद्यार्थी पोर्टफोलियो व्यवस्थापन र श्रेणीमापन
- १२.४ निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : मूल्याङ्कन प्रक्रिया, सूचकहरू, अभिलेखीकरण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.५ मूल्याङ्कन साधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
- १२.६ अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्त्व, अभ्यास र भावी दिशा
- १२.७ नतिजा तयारी, प्रश्नपत्र तथा नतिजाको विश्लेषण र प्रयोग
- १२.८ नेपालमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१ अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्व, प्रकार र प्रयोग
- १३.२ विद्यालय शिक्षामा शैक्षिक अनुसन्धानको आवश्यकता र प्रतिवेदनहरूको व्यावहारिक उपयोग
- १३.३ कार्यमूलक अनुसन्धानको अवधारणा र प्रक्रिया
- १३.४ कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धान विच तुलनात्मक अध्ययन
- १३.५ कार्यमूलक अनुसन्धानको प्रस्तावना लेखन, प्रतिवेदन तयारी र उपयोग
- १३.६ घटना/मामला अध्ययन : परिचय, प्रक्रिया र प्रतिवेदन
- १३.७ घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धान विच अन्तरसम्बन्ध
- १३.८ विद्यालय व्यवस्थापन तथा शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि शैक्षिक अनुसन्धानहरूको प्रयोग

नेपाल सरकार

शिक्षक सेवा आयोग

सानोठिमी, भक्तपुर

शिक्षक पदको २५% बढुवाको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम, २०७८

पूर्णाङ्क: १००

उत्तीर्णाङ्क : ४०

समय : ३ घण्टा

तह : प्राथमिक

श्रेणी : द्वितीय

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको शैक्षिक सङ्गठनको संरचना र कार्यहरू
- १.२ शिक्षक सेवा आयोगको सङ्गठन र कार्यहरू
- १.३ राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ र स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन (मातृभाषासहित), २०७६
- १.४ शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू (प्राथमिक तहको मात्र)
- १.५ नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०२८, २०४९, २०५५ (प्राथमिक तह मात्र)
- १.६ चालु आवधिक योजनामा शिक्षा
- १.७ चालु आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमा शिक्षा
- १.८ शिक्षा क्षेत्रका कार्यक्रमहरू : विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम, विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था

- २.१ नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र), व्यवस्थापिका, कार्यपालिका तथा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबिचको अन्तरसम्बन्ध
- २.२ शिक्षा ऐन, २०२८
- २.३ शिक्षा नियमावली, २०५९
- २.४ शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७
- २.५ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)
- २.६ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५
- २.७ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा नियमावली, २०७७
- २.८ विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कानुनी जिम्मेवारीको प्रयोगको अवस्था

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१ विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता
- ३.२ समुदायको विकासमा विद्यालय तथा समुदाय परिचालनमा शिक्षकको भूमिका
- ३.३ विद्यालय/समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : स्थानीय तह नगर/गाउँ शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घ

- ३.४ शैक्षिक विकासमा गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था र नागरिक समाजको भूमिका
- ३.५ विद्यालयको सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ
- ३.६ प्रभावकारी शिक्षणका लागि शिक्षक र विद्यार्थीको सञ्जालको निर्माण र प्रयोग
- ३.७ विद्यालय विकासका लागि स्थानीय साधन र स्रोतको पहिचान र परिचालन
- ३.८ विद्यालयमा हुने द्वन्द्व व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४. शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१ शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा र कार्यहरू
- ४.२ शैक्षिक योजना तर्जुमा र निर्माण प्रक्रिया
- ४.३ विद्यालय शिक्षाका योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना र गाउँ / नगर शिक्षा योजना
- ४.४ शैक्षिक योजनामा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण
- ४.५ वर्तमान विद्यालय व्यवस्थापनको अवस्था, प्रमुख समस्या र समाधान
- ४.६ शैक्षिक सुशासन : विद्युतीय विद्यालय, शासन र विद्युतीय अभिलेखीकरणको प्रयोग
- ४.७ विपत्का समयमा विद्यालय व्यवस्थापन र शिक्षण सिकाइमा निरन्तरता
- ४.८ एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली र शैक्षिक सूचकहरू

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१ कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- ५.२ कक्षाकोठामा भौतिक र शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन
- ५.३ कक्षा सजावट तथा बसाइ व्यवस्थापन
- ५.४ शैक्षणिक व्यवस्थापन : कक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा शिक्षण
- ५.५ विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता र अपाङ्गता
- ५.६ शैक्षणिक योजना : वार्षिक कार्यतालिका, वार्षिक पाठयोजना, दैनिक पाठयोजना र दैनिक पाठयोजना निर्माणमा नवप्रवर्तन
- ५.७ बुक कर्नर तथा पुस्तकालय व्यवस्थापन र सिकाइका लागि प्रयोग
- ५.८ कक्षाकोठाको सिकाइ व्यवस्थापन र अतिरिक्त / सहकार्यकलापमा विद्यार्थी सक्रियता र परिचालन (बाल क्लब, कक्षा नेता, जबचार्ट / कक्षाकोठा नियम निर्माण र सक्रिय बाल सहभागिता)

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१ शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग (पूर्व बाल्यावस्था र उत्तर बाल्यावस्था)
- ६.२ सिकारुको सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.३ विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ६.४ घर परिवार र विद्यालय क्रियाकलापमा बालक्लब आदिका माध्यमबाट बालसहभागिता अभिवृद्धि
- ६.५ प्रभावकारी शिक्षण सिकाइका लागि पृष्ठपोषण र पुनर्वलको प्रयोग
- ६.६ बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ६.७ बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)
- ६.८ बालअधिकार संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय प्रयासहरू

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१ विद्यालयको पाठ्यक्रम अध्ययन तथा विश्लेषण (प्राथमिक तहको मात्र)
- ७.२ विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा (प्राथमिक तहको मात्र)
- ७.३ पाठ्यपुस्तकविना पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४ बहुपाठ्यपुस्तक : अवधारणा, अभ्यास र भावी दिशा
- ७.५ शिक्षणका लागि शिक्षक निर्देशिका तथा सन्दर्भ र स्रोत सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.६ पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा शिक्षकको भूमिका
- ७.७ स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र सम्भावना
- ७.८ विद्युतीय पुस्तक लगायत विद्युतीय शैक्षिक सामग्रीहरूको प्रयोग

८. शिक्षामा नवीनतम चिन्तन

- ८.१ समावेशी शिक्षा
- ८.२ मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३ शिक्षामा लैङ्गिक समता
- ८.४ खुला तथा दूर शिक्षा
- ८.५ शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग
- ८.६ विशेष आवश्यकता शिक्षा
- ८.७ अनौपचारिक शिक्षा : साक्षरता र निरन्तर शिक्षा
- ८.८ करेसाबारी, फूलबारी आदि व्यावहारिक शिक्षाको अभ्यास

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१ लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२ विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३ नागरिक तथा नैतिक शिक्षा
- ९.४ अभिभावक शिक्षा
- ९.५ दिगो विकास लक्ष्यमा शिक्षा
- ९.६ बालमैत्री र दण्डरहित शिक्षा
- ९.७ बहुभाषिक शिक्षा
- ९.८ मातृभाषामा शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१ शिक्षक व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू : भर्ना तथा छनौट, नियुक्ति, सरुवा, बढुवा र अवकास
- १०.२ शिक्षक व्यवस्थापनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.३ अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था, भावी दिशा
- १०.४ शिक्षकको पेसागत विकासका प्रयास, उपलब्धि, समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.५ शिक्षकको पेसागत उत्तरदायित्व र परिपालना
- १०.६ विद्यालयमा नेतृत्व विकास : शिक्षक तथा विद्यार्थीमा शैक्षिक नेतृत्व विकासका उपायहरू
- १०.७ शिक्षकको पेसागत विकासमा शिक्षक विद्यार्थी सञ्जाल (network) को प्रयोग
- १०.८ गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्द्धनमा शिक्षकको पेसागत सङ्घ संस्थाको भूमिका

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१ शिक्षण विधिहरूको छनौटका आधार एवं शिक्षक र विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण विधिहरूको उपयुक्त प्रयोग
- ११.२ बालकेन्द्रित शिक्षण प्रक्रिया : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र प्रयोगका उपायहरू
- ११.३ समालोचनात्मक चिन्तन : ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग
- ११.४ सिकाइ उपलब्धि सुधारका तरिकाहरू
- ११.५ विद्यार्थी उपलब्धि सुधार योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ११.६ उपचारात्मक शिक्षण : अवधारणा र यसको प्रयोग
- ११.७ शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
- ११.८ कक्षा शिक्षण र सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१ निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनको साधनको निर्माण/प्रयोग
- १२.२ मूल्याङ्कन प्रक्रियामा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग तथा प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण एवं प्रयोग
- १२.३ निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : मूल्याङ्कन प्रक्रिया, सूचकहरू, अभिलेखीकरण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.४ परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग : विद्यार्थी पोर्टफोलियोको व्यवस्थापन र प्रयोग
- १२.५ मूल्याङ्कनसाधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
- १२.६ अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्व र अभ्यास
- १२.७ नतिजा तयारी, प्रश्नपत्र तथा नतिजाको विश्लेषण र प्रयोग

12/11/20

१२.८ नेपालमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१ अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्व, प्रकार
- १३.२ विद्यालय शिक्षामा शैक्षिक अनुसन्धानका नतिजाहरूको व्यावहारिक उपयोग
- १३.३ कार्यमूलक अनुसन्धानको अवधारणा र प्रक्रिया
- १३.४ कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धान बिच तुलनात्मक अध्ययन
- १३.५ कार्यमूलक अनुसन्धानको प्रस्तावना लेखन, प्रतिवेदन तयारी र उपयोग
- १३.६ घटना/मामला अध्ययन : परिचय, प्रक्रिया र प्रतिवेदन
- १३.७ घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धान बिच अन्तरसम्बन्ध
- १३.८ प्रभावकारी शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि शैक्षिक अनुसन्धानहरूको प्रयोग

विशिष्टिकरण तालिका

शिक्षक पदको आन्तरिक २५ प्रतिशत बढुवाको प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा

तह प्राथमिक

श्रेणी : प्रथम तथा द्वितीय (दुवै)

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : १००

उत्तीर्णाङ्क : ४०

क्र.सं.	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	वस्तुगत प्रश्न	अङ्क भार	विषयगत प्रश्न	अङ्क भार	जम्मा
		सङ्ख्या		सङ्ख्या		
१.	नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली	१०×१	१०	१	१०	२०
२.	शिक्षासम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था					
३.	विद्यालय समुदाय सम्बन्ध					
४.	शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन	६×१	६	१	१०	१६
५.	कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना					
६.	बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ					
७.	पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री	६×१	६	१	१०	१६
८.	शिक्षामा नवीनतम चिन्तन					
९.	शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू					
१०.	शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास	६×१	६	१	१०	१६
११.	शैक्षणिक प्रक्रिया					
१२.	परीक्षा तथा मूल्याङ्कन					
१३.	अनुसन्धान तथा विकास	४०	४०	६	६०	१००
	जम्मा प्रश्न सङ्ख्या र अङ्कभार					

द्रष्टव्य :

- आयोगद्वारा स्वीकृत साविकको पाठ्यक्रममा संघीयता कार्यान्वयनका सन्दर्भमा भएको राज्यको पुनर्संरचना तथा सोअनुसार जारी भएका ऐन, कानून, नीति र कार्यक्रममा भएका परिवर्तन समावेश गरी यो पाठ्यक्रम संशोधन गरिएको छ ।
- विषयगत र वस्तुगत परीक्षा लगातार सञ्चालन हुने छ । वस्तुगत परीक्षाका लागि ४० मिनेट र विषयगत परीक्षाका लागि २घण्टा २० मिनेट समय छुट्याइएको छ ।
- यस पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम, कानून, नीति तथा कार्यक्रमहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनुपर्ने छ ।
- यो पाठ्यक्रम २०७८ पुस ९ गतेदेखि लागू हुने छ ।